

POJEDYNCZOŚĆ W ARCHITEKTURZE

SINGLENES IN ARCHITECTURE

Eliza Owczarek
mgr inż. arch.

Politechnika Krakowska
Wydział Architektury

STRESZCZENIE

Artykuł przedstawia zjawiska zachodzące w architekturze wynikające z idei globalnych. Zjawiska na płaszczyznach kulturowych, ekonomicznych i związanych z technologią oraz ich wpływ na unifikację architektury. W opozycji do teorii jednorodności stawiana jest *pojedynczość*. Próba definicji architektury pojedynczej ukazuje złożoność jej odniesień. Swoboda interpretacji i szeroka kompleksowość zagadnienia pozwalają na rozpatrywanie wielu przypadków pojedynczości. Od oczywistych, odpowiednich dla funkcjonalizmu po ideowe, czy wyrażane wolną myślą twórczą.

Słowa kluczowe: pojedynczość, pojedyncze obiekty, globalizacja, unifikacja.

ABSTRACT

This article presents phenomena taking place in architecture that are a cause of global ideas which are shown on cultural, economic and technology related grounds as well as their impact on unification of architecture. The concept of *singleness* is opposed to the theory of homogeneity. The attempt at defining single architecture shows the complexity of its references. The freedom of interpretation and vast complexity of this notion enable us to consider many aspects of singleness from obvious ones suitable for functionalism to ideological, expressed by means of free thought.

Keywords: singleness, single objects, globalization, unification.

WSTĘP

Współczesna forma życia wiąże się ściśle z globalizacją. Wiele obszarów działalności ludzkiej nosi ślad wpływów będących wynikiem homogenizacji kultur. Obecnie jesteśmy w stałym kontakcie z architekturą całego świata, chociażby, jako goście licznych portali internetowych, czy czytelnicy książek i czasopism. Inspiracje często bywają przyczyną jednoliceń środowiska nas otaczającego. W czasach, gdy nie istnieją przeszkody w możliwościach wykorzystywania technologicznych osiągnięć, nierzadko są one rozwiązaniami uniwersalnymi i powszechnymi.

Uległa architektura staje się przyczyną chęci poszukiwań form odmiennych. Na tle jednolitych przestrzeni nietrudno tę odmienność dostrzec. Można podawać w wątpliwość wiarygodność takiej architektury, można także upatrywać przyczyn jej obecności. Przyczyn lub celów pojedynczości w architekturze. Traktowana, jako akontekstualna niekoniecznie pozbawiona jest uzasadnień. Nie zawsze oznacza to także, że ignoruje czas czy przestrzeń, czyli ów kontekst.

NIEBYT W ARCHITEKTURZE – ŚWIAT KLONÓW

Historycznie rzecz ujmując, zazwyczaj mieszczona w pewnych ramach i regulowana architektura miasta, strukturą przypomina geologiczne warstwy. XX wiek przyniósł zmiany demograficzne, które między innymi były powodem zbyt szybkiego rozwoju przestrzeni miejskich.¹ Pilna potrzeba progresu miasta stworzyła nielimitowany świat kultury rozwoju przerzutowego, konsekwencją czego może być zjawisko klonowania w architekturze. Odpowiednim przykładem są, powstające w Ameryce Północnej w odpowiedzi na dynamiczny rozwój przestrzeni podmiejskich, identyczne domy, kolokwialnie określane, jako *cookie-cutter*.²

Obok sytuacji demograficznej na obraz architektury wpływa przedstawiona słowem wstępu kultura związana z globalnym odcieniem projektowania. Można wykorzystać jej potencjał, czerpiąc inspiracje będące wynikiem doświadczeń wielu różnych kierunków kształtowania przestrzeni. Podawane w wątpliwość są przypadki, gdy kultura globalna przyczynia się do tego, że znaczenie i kontekst nie mają wartości. Nietrudno odnieść wrażenie, że takie wydanie architektury „jest powszechne, rozlane po świecie tak jak identyczne są konfekcyjne samochody niższych klas – niecharakterystyczne kulturowo, lecz technologiczne, standardowe, banalne i globalne.”³

W dobie architektury mobilnej, otwartej, w projektowaniu koniecznym staje się wykorzystywanie komputerowej logiki, co i tak ma miejsce. Unifikacja narzędzi wiąże się z jednoliceń formą produktu. Przy motywacjach ekonomicznych, które często przyczyniają się do korzystania z określonych kategorii rynku technologicznego, można spodziewać się rozwiązań jednorodnych. Zakładając, że zjawisko jednorodności może być negatywne „zamiast mówić o nowej jakości, lepiej mówić o nowej łatwości, której rezultatem jest zalew tandety produkowanej masowo za pomocą maszyn liczących”.⁴

¹ Baudrillard J., Nouvel J., *The Singular Objects of Architecture. (Les objets singuliers)*, Minnesota University Press, Minneapolis, 2002, *passim*

² *cookie-cutter* = (ang.), forma, szablon do wycinania ciastek, idiom określający grupę obiektów charakteryzujących się wyraźnym podobieństwem; w tym przypadku domy jednorodzinne o jednakowej kolonialnej stylistyce.

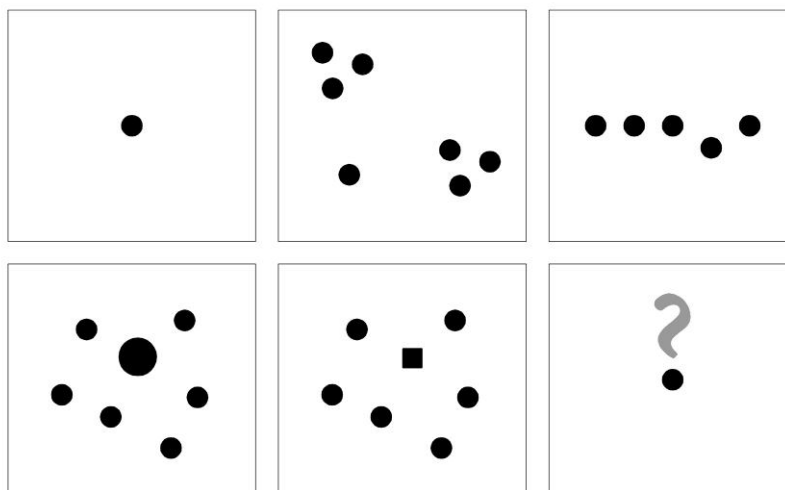
³ Kosiński W., *Kontekst i Kontrast*, w: *Definiowanie Przestrzeni Architektonicznej*, Red. Kozłowski D., Misiągiewicz M., Kraków, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, 2008, s. 81.

⁴ Gajewski P., *Zapisy myśli o przestrzeni*, Kraków, Politechnika Krakowska, 2001, s.95.

POJEDYNCZOŚĆ – SZKIC DEFINICJI

Bardzo trudno określić, czym w architekturze jest pojedynczość. Zdecydowanie łatwiej definiować to, czym ona nie jest. W ogóle pojedynczość można postrzegać, jako coś niepodzielnego. Być może jest to rzadkość lub odosobnienie.

O pojedynczości z pewnością można mówić w przypadku formy silnej. Z założenia jest łatwo dostrzegalna i wyróżniona.⁵ Traktując zagadnienie pierwotnie, nawiązując do prostych skojarzeń o położeniu i relacjach, można próbować pojedynczość przedstawiać piktograficznie (ryc. 1.) Warto się zastanowić, czy jest to kwestią liczebności. Nazywane pojedynczym może być czymś, co po prostu nie występuje w grupie. Może być również czymś, co występuje w grupie, jednak w jakiś sposób stroni. Być może cechuje się odmiennością z racji skali, jaką przyjmuje w stosunku do otoczenia. Jako pojedynczość rozumie się także całkowitą неповtarzalność.

Ryc. 1. Piktogramy obrazujące rozważania dotyczące pojedynczości. Źródło: produkcja autorki
Fig. 1. Pictograms showing pondering on singleness. Source: the authoress' own work

CZTERY POWODY I CELE POJEDYNCZOŚCI

Wpływ funkcjonalizmu. Przyczynowość pojedynczości.

Położenie budynku jest czynnikiem, który niewątpliwie wpływa na jego charakter i interpretację. Jednocześnie sposób położenia wynika z jego charakteru, czyli przeznaczenia obiektu.

Nierzadko pojedynczość wyrażoną położeniem budynku determinuje jego funkcja. Wielokrotnie atrybutem wieży posługiwały się budynki o przeznaczeniu sakralnym, kościoły, czy meczety. Obiekty militarne ze względu na wysokość stawały się miejscem schronienia i dogodnym do ataku. Siedziby władzy odznaczały się z racji prestiżu. Podobnie rzecz się miała w przypadku obiektów będących siedzibą władz mieszczańskich takich jak ratusz.⁶

⁵ Żórawski J., *O budowie formy architektonicznej*, Wyd. Arkady, Warszawa, 1973, s. 28.

⁶ Gajewski P., op. cit., s.133.

Obecnie, jeżeli mowa jest o budynkach użyteczności publicznej, często dostępność masowego odbiorcy do architektury traktowana jest dosłownie. Budynki intencjonalnie projektowane są, jako pojedyncze, otaczane skwerami, deptakami. Znaczenie przestrzeni wspólnych ponownie przypomina o globalnej teorii jedności. W imperium rzymskim istnienie systemu rodowego wiązało się z przynależnością i władzą nad ziemią. W obecnym *imperium globalnym* wspólne przestrzenie publiczne wyznaczają obszary przynależności użytkowników publicznych.

W skondensowanej tkance miejskiej indywidualizm obiektów ma na celu podkreślenie ich rangi, zaznaczenia i wagi. Tu już niekoniecznie jest mowa o obiekcie wolnostojącym. W pierzei, budynkiem ważnym, staje się obiekt narożny lub ten cofnięty lub wysunięty z owej pierzei. Odpowiednim przykładem jest centrum Krakowa, gdzie budynki narożne, często nazywane pałacami, pełniły ważne funkcje.

Jakkolwiek funkcja jest istotna i wpływa na formę obiektu, nie zapomina się o pozostałych elementach triady Witruwiusza, nieodłącznych. Korzystając z przenośni można powiedzieć, że architektura wymaga od nas byśmy byli jak samuraj, który nigdy nie zapomina o pięknie i kunszcie swojego miecza.

Pojedynczość, jako język.

Budynek pojedynczy można także odczytać, jako taki, który w nihilistycznej przestrzeni milczących obiektów przemawia. Budynek, który informuje. Nie bez powodu często mawia się, że architektura to język. Kontynuując metaforę, zważywszy na genezę słowa poeta – *poietes*, które w łacinie oznacza *wykonawca*, *twórca*, architekturę można śmiało nazwać *utworem*.

Obiekt pojedynczy bardzo często jawi się, jako wyraz. Teoria komunikacji w architekturze występuje na wielu płaszczyznach. Jean Baudrillard i Jean Nouvel rozważają przypadek wież World Trade Center. Superstruktura, która wyraża wręcz postapokaliptyczną, hiperrealistyczną wizję miasta Nowy Jork. W dualizmie WTC Nouvel upatruje odzwierciedlenie społeczeństwa klonów, w którym żyjemy.⁷ Wysokość wież mogła być próbą odpowiedzi na pytanie, czym może być architektura w przyszłości. Dotychczasowo obiekt rozumiany, jako znajdujący się pomiędzy obserwatorem, a horyzontem może stać się samym horyzontem lub czymś, co jest między obserwatorem, a niebem, bezkresem.

Często przekaz traktowany jest dosłownie i we właściwy dla cybernetycznego społeczeństwa sposób przedstawia się, jako *elewacja ekran*, czy *architektura reklama*. Mam śmiałość nazywać jednak najbardziej szlachetnymi komunikaty te, które są eteryczne, niebezpieczne i jednocześnie szczerze. Twórczość Wang Shu opierająca się na zasadach tożsamości lokalnej oraz rozwoju zrównoważonego to niezwykle jasny przekaz w dobie bardzo dynamicznie i chaotycznie rozrastających się struktur Chin. Mawia się, że większość decyduje się na to, co proponuje w danym czasie rynek. Przy założeniu, że większość korzysta z *nowości*, Muzeum Historii w Ningbo (ryc. 2., ryc. 3.) staje się pojedyncze przy użyciu *starych* materiałów. Stanowiąc rekompozycję pamięci i kontynuując tradycję jest równocześnie zdecydowanie *nowoczesne*.

Pojedynczość narzędziem strategii.

Pojedynczość, jako rodzaj strategii, może stać się celowym zabiegiem w dążeniu do uzyskania pewnych zamierzeń. Ekstremalne przeciwieństwa są zamierzonym sprzeciwieniem się. W opozycji do kontekstu kontrast jest negacją i prowokacją. Oczywiście związane jest to z estetycznym ryzykiem.⁸

⁷ Baudrillard J., op. cit.

⁸ Kosiński W., *Twórczość architektoniczna – jako niezwykłość*, w: *Przestrzeń i Forma*, nr 12., Szczecin, Wyd. SFERA, 2009, s.8.

Twórczość Leona Tarasewicza jest określana, jako niezwykle prowokacyjna. Malarstwo wielkoformatowe staje się częścią przestrzeni miejskich oraz wnętrz. Malując jaskrawe, różnokolorowe pasy i plamy artysta zakłada, że przez kontrast właśnie, można sprawić, że coś diametralnie odmiennego wydaje się ważne (ryc. 4.).

Ryc. 2. Muzeum Historii w Ningbo autorstwa Wang Shu. Widok z zewnątrz.

Źródło: www.karmatrendz.wordpress.com

Fig. 2. The Museum of History in Ningbo by Wang Shu. Exterior view.

Source: www.karmatrendz.wordpress.com

Ryc. 3. Muzeum Historii w Ningbo autorstwa Wang Shu. Przestrzeń wewnątrz.

Źródło: www.karmatrendz.wordpress.com

Fig. 3. The Museum of History in Ningbo by Wang Shu. Inner areas.

Source: www.karmatrendz.wordpress.com

Ryc. 4. Wystawa Leona Tarasewicza przygotowana dla Museen für Kunst und Kulturgeschichte w Lubecie. Muzeum mieści się w zabytkowym, gotyckim kościele St. Annen. Ekspozycją i zarazem płótnem malarskim stała się podłoga kościoła. Różnokolorowy tynk akrylowy miał stanowić kontrast w stosunku do białych płaszczyzn ścian i sklepienia oraz jednocześnie zwracać na nie największą uwagę.

Źródło: www.csw.art.pl

Fig. 4. Exhibition by Leon Tarasewicz made for Museen für Kunst und Kulturgeschichte in Lubeka. The museum is located in the historic, gothic church of St. Annen. The floor of the church was used as an exhibition and canvas. Multicoloured acrylic plaster was used to contrast the white plane walls and the vault, drawing more attention to them.

Source: www.csw.art.pl

Jednostka odznaczająca się pewnymi charakterystycznymi cechami może być powodem podnoszenia wartości miejsca, w którym się znajduje. Krakowskie Sukiennice, pierwotnie pełniące bardzo ważne funkcje handlowe, obecnie nie posiadają jednoznacznego przeznaczenia. Bez wątplenia są elementem ważnym historycznie, ale także takim, który bierze czynny udział w życiu miasta, bez którego rynek nie przedstawiałby tej samej wartości. Takie obiekty można, korzystając z kolokwializmu, nazywać *architektoniczną interpunkcją*, materią, której zadaniem jest podkreślenie miejsca.

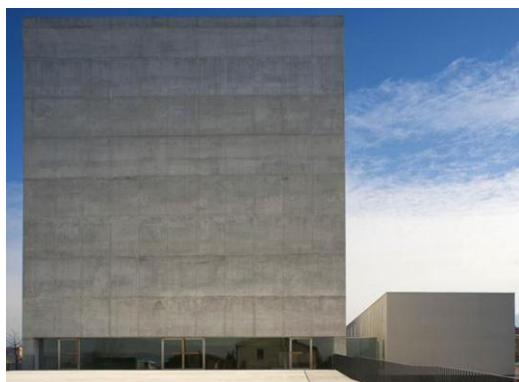
Pojedynczość obiektów nierzadko wyraża pragnienia. Pragnienie poznania przyszłości lub oderwania się od przeszłości. Wedle *marksistowskiej* teorii dialektyczności można uznać, że pojedynczość, często radykalna i bezkompromisowa ma prowokować postęp. Budynki pojedyncze wyrażając się niespodziewaną formą przestrzenną, dzięki wraże-

niom, jakie wywołują, często stają się mechanizmem przyczyniającym się do przemian kulturowych oraz generacji nowych uwarunkowań związanych z rozwojem.

Sztuka i tajemnica.

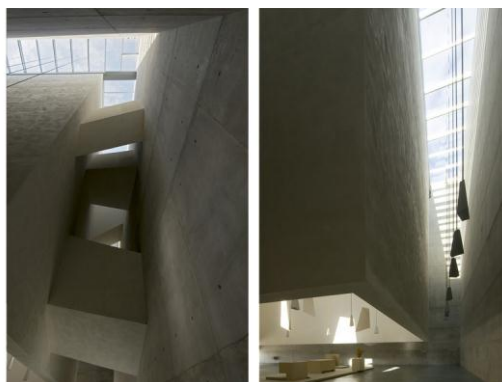
W czasach globalnej unifikacji, kiedy wszystko ma być jasne i wiarygodne, coraz mniej miejsca pozostawia się na tajemnicę. Pop psychologia sprawia, że zachodzi to także w świecie sztuki. Świecie, którego osobliwość rozpraszana jest przez badania, analizy, dociekliwość. Jean Baudrillard twierdzi, że świat jest pozbawiony enigmatycznych aspektów. W dzisiejszych czasach, uśmiech Mona Lisy, który przez wieki zastanawiał widzów, uczyniłby Leonardo Da Vinci gościem *talk show* telewizyjnego, nakłaniającego do zdradzenia tajemnicy.¹⁰ A przecież sztuka ma to do siebie, że pozostaje nierealna i niejasna. Architektura, jako sztuka, ma prowokować. Prowokować i uwodzić. Zbiorowy syndrom estetyzacji zakłada szeroką złożoność odniesień. Estetyka zależna jest niewątpliwie od preferencji czasu i przestrzeni. Zatem pewnym można być tylko tego, że pojedynczość wyrażona sztuką wiąże się z obietnicą oderwania od wszelkiego znaczenia i kauzalizmu.

Architektura, jako kontynuacja mentalnej wizji architekta często jawi się, jako żonglerka rzeczywistością. W otoczeniu gdzie dominuje ekshibicja budynków, które chętnie ukazują swoje wnętrza stając się przejrzyste, rzeczywistość deformować może minimalizm. Jako coś odmiennego staje się nierealny. Bez wątpienia jest także tajemniczy (ryc. 5., ryc. 6.).

Ryc. 5. Kościół Św. Jana w Foligno autorstwa Massimiliano Fuksas. Widok z zewnątrz.
Źródło: www.archdaily.com

Fig. 5. The church of St. John in Foligno by Massimiliano Fuksas. Exterior view.
Source: www.archdaily.com

Ryc. 6. Kościół Św. Jana w Foligno autorstwa Massimiliano Fuksas. Przestrzeń wewnątrz.
Źródło: www.architectural.com

Fig. 6. The church of St. John Foligno by Massimiliano Fuksas. Inner areas.
Source: www.architectural.com

PODSUMOWANIE

W otoczeniu globalnej jednorodności i architektury masowej łatwo dostrzec obiekty charakteryzujące się indywidualizmem. Niełatwo jest natomiast jednoznacznie stwierdzić, czy skłonnością do architektury niepokornej należy się zrażać lub zarażać. Podpowiedzią być może jest sam globalizm, przy założeniu, że można liczyć na sprzężenie zwrotne. Obserwując różne tendencje w architekturze na całym świecie, mając styczność z wieloma rozwiązaniami, dzięki autopsji możemy wyciągać wnioski i decydować o tym, co słuszne.

⁹ Kosiński W., *Twórczość architektoniczna – jako...*, op. cit., s.8.

¹⁰ Baudrillard J., *The Gulf War did not Take place.* (La Guerre du Golfe n'a pas eu lieu), Indiana University Press, Bloomington, 1995, *passim*

SINGLENES IN ARCHITECTURE

INTRODUCTION

Contemporary form of life is strictly related to globalization. Many aspects of human activity are under strong influence of the homogeneity of cultures. Nowadays worldwide architecture is available to us through internet sites, books and magazines. Inspirations are often reason for unification of our surroundings. Since in our times there are no obstacles in terms of using technological achievements, they are as often as not universal and common solutions.

Submissive architecture is becoming a reason for willingness to seek nonstandard forms. In the backdrop of unified areas it is not difficult to notice this kind of distinctness. We can question credibility of this kind of architecture; we can also try to understand the reasons for its presence, as well as the causes or aims for singleness in architecture. Treated as acontextual it is not necessarily deprived of justifications. It does not always mean that it ignores time or space, that is its context.

NONENTITY IN ARCHITECTURE – WORLD OF CLONES

Historically speaking architecture of a given town is usually placed in certain frames and is due to regulations bearing close resemblance to geological layers. The twentieth century was abundant in demographic changes which were one of the reasons for rapid development of urban areas. An urgent need for city progress gave rise to a limitless world of culture of development whose consequence may be phenomenon of cloning in architecture. To illustrate, identical houses, colloquially termed as 'cookie-cutter', which are being erected in North America as a response to dynamic development of urban areas.

Apart from the demographic situation the picture of architecture is affected by culture connected with global shade of designing, which has already been mentioned. We can use its potential by drawing inspiration, which is the result of experience related to many different trends of shaping areas. Instances in which global culture contributes to the loss of meaning and context are often questioned. It is difficult to resist an impression that this kind of architecture is "common, spread all over the world similarly to mass produced cars for lower classes – culturally indistinctive, but technological - standard, banal and global".

In times of mobile, open architecture, it is necessary to use computer logic when designing, which is already taking place. Tool unification is connected with standardization of product form. In terms of economy which often determines the use of certain categories of technological market we can expect homogeneous solutions. Assuming that phenomenon of unification may be negative "instead of talking about a new quality, it is better to talk about a new easiness whose result is an invasion of tawdry objects mass produced by means of machines capable of doing calculations".

SINGLENES – AN ATTEMPT OF DEFINITION

Needless to say, singleness in architecture is difficult to define. It is far easier to determine what it is not. Singleness can be perceived as something indivisible, it may be rareness or isolation.

When speaking about singleness it should be spoken about in terms of strong form, which is easily recognized and distinguished. We can try to illustrate singleness by means of a list of simple associations about location and references that are pictograms.

It is worth considering if singleness is a matter of quantity. What we call single may be something that does not occur in a group. It can also be something that occurs in a group but somehow it stands out. It may be characterized as single by virtue of its scale towards its surroundings. We can also interpret singleness as total uniqueness.

Influence of functionalism. Causality of singleness.

The location of a building is a factor which undoubtedly affects its character and interpretation. Similarly, the way it is located comes from its character or, in other words, its destiny. Quite often singleness expressed by its location is determined by its function. For example, the attribute of a tower has been used in sacred buildings such as churches or mosques. Military installations for the sake of their height became a shelter as well as a target for attacking.

The seat of local authorities stood out because of their prestige. Similarly, the seat of bourgeois authorities was a town hall or city hall.

These days if we talk about public buildings, mass recipients' accessibility to architecture is treated literally. Buildings are designed intentionally as single ones, surrounded by squares or promenades. The meaning of common areas reminds us of the global theory of unification.

In the times of the Roman Empire, the existence of an ancestral system was connected with ownership and power over earth. In contemporary times of global empire, common public areas determine areas of ownership for public users.

In a condensed urban tissue individualism of objects is aimed at highlighting their prestige and significance. And here we do not necessarily mean a free-standing building. In street frontage, an important building is usually a corner building or the one that is either withdrawn or advanced. For instance, in the center of Cracow corner buildings often, termed as palaces, performed important functions.

No matter how important the function of the building is and the way it affects the form of an object, we must never forget about the remaining components of Vitruvian elements, which are inseparable ones. Using the metaphor we can say that architecture demands we should be like samurais who never forget about the beauty and artistry of their swords.

Singleness as language.

A single building can also be interpreted as the one which speaks out in nihilistic area of silent buildings. A building that informs. No wonder then it is often said that architecture is a language. Following the metaphor and taking into account the origin of the word "poet" – *poietes* which in Latin means 'doer', 'creator', we can bluntly call architecture a piece of poetry. A single building often appears to be a word. The theory of communication in architecture works on many grounds. Jean Baudrillard and Jean Nouvel consider the example of the Twin Towers World Trade Center - the superstructure which is an expression of postapocalyptic hyper-realistic vision of New York City. In the dualism of WTC, Nouvel sees the metaphor of the society of clones in which we live. The height of the towers could have been an attempt to answer the question what architecture in the future may be. Usually any object is understood as the one which is between the observer and horizon. In this case it may become mere horizon or something which is between the observer and heaven, namely immensity.

Often transmission is treated literally and in a manner specific for cybernetic society shows itself as an *elevation screen* or *architecture advertising*. However, I dare to call messages which are ethereal, indirect, and at the same time honest, the most noble ones. Wang Shu's works are based on the principals of local identity and balanced

development, and they are a clear message in times of both dynamic and chaotic developing structures of China.

It is said that the majority decide to do what the market offers at a given time. Assuming that the majority use *novelties* The Museum of History in Nigbo takes advantage of using *old* materials. Recomposing memory whilst following tradition, which is definitely *modern*.

Singleness-a tool of strategy.

Singleness as a sort of strategy may become a deliberate procedure in pursuit of fulfilling certain intentions. Extreme oppositions may be an intentional objection. In opposition to context, contrast is a negation and provocation. Obviously, intentional objection is connected with some esthetic risk.

Leon Tarasewicz's works are often referred to as incredibly provocative. Large painting is becoming a part of urban areas as well as interiors. Painting bright multicoloured strips and patches the artist assumes that it is by means of contrast that something completely different becomes evident.

An entity characterized by certain traits may be a reason for making a given place more significant. Krakowskie Sukiennice (the Cloth Halls) originally performed very important trade functions, but nowadays they do not serve any particular purpose. They are not only a crucial historical element, but also the place without which the Old Market Square would not be the same. These types of objects, to put it colloquially, can be called architectural punctuation, whose goal is to emphasize its place.

Singleness of objects quite frequently expresses wishes. Wishes for getting to know the future or leaving the past behind. According to the Marxist theory of dialectism it can be stated that singleness, often radical and uncompromising, evokes progress. Single buildings expressing themselves by a surprising spatial form thanks to the impressions they incite, often become a mechanism that contributes to cultural changes and generations of new conditions connected with development.

Art and mystery.

In times of global unification when everything is supposed to be clear and credible, there is even less place left for mystery. Pop psychology also causes the same to happen in the world of arts. The peculiarity of the world is disturbed by research, analysis and curiosity. Jean Baudrillard claims that the world is deprived of enigmatic aspects. These days Mona Lisa's smile, which has puzzled its audience for ages, would make Leonardo da Vinci a guest to a popular TV talk show encouraging him to reveal the secret. Yet, art should be neither realistic nor clear. Architecture, as art, is to provoke. Provoke and seduce. Collective syndrome of estheticism allows for a wide range of references. Estheticism is undoubtedly dependent on a preferred time and place. Apparently, we can only be sure that singleness expressed by art is connected with a promise of isolation from any meaning and causalism.

Architecture as a continuation of mental vision of an architect is often perceived as playing with reality. In an environment where there is an exhibition of buildings which reveal their interiors becoming opaque, reality may be deformed by minimalism. As something odd, it is becoming unreal. Needless to say, it is also mysterious.

SUMMARY

It is not difficult to notice objects characterized by individualism in the surroundings full of global unification and mass architecture. It is not easy, however, to state clearly if an inclination for uncommon architecture should make us feel encouraged or discouraged from it. A mere clue for this may be globalism, but hoping to get a feedback. Observing

various tendencies in architecture all over the world, keeping in touch with a number of solutions, we can draw conclusions and decide on our own what is right.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Baudrillard J., *The Gulf War did not Take place. (La Guerre du Golfe n'a pas eu lieu)*. Indiana University Press, Bloomington, 1995.
- [2] Baudrillard J., Nouvel J., *The Singular Objects of Architecture. (Les objets singuliers)*, Minnesota University Press, Minneapolis, 2002.
- [3] Gajewski P., *Zapisy myśli o przestrzeni*, Kraków, Politechnika Krakowska, 2001.
- [4] Kosiński W., *Kontekst i Kontrast*, w: *Definiowanie Przestrzeni Architektonicznej*, Red. Kozłowski D., Misiągiewicz M., Kraków, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, 2008.
- [5] Kosiński W., *Twórczość architektoniczna - jako niezwykłość*, w: *Przestrzeń i Forma*, nr 12., Szczecin, Wyd. SFERA, 2009.
- [6] Żórawski J., *O budowie formy architektonicznej*, Wyd. Arkady, Warszawa, 1973.

O AUTORZE

Absolwentka Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej na kierunku Architektura i Urbanistyka.

AUTHOR'S NOTE

Graduated from the Faculty of Architecture of Cracow University of Technology majoring in Architecture and Urban Planning.